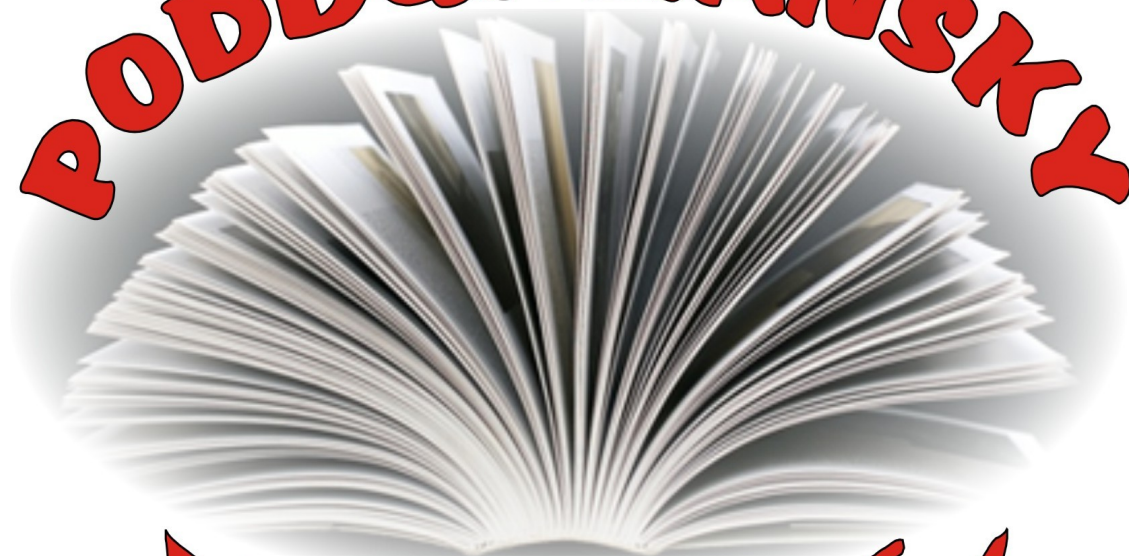

PODDUKLIANSKY

KNIHOVNÍK

Ročník 8 číslo 1

2017

Časopis Poddukľianskej knižnice vo Svidníku

OBSAH

<i>Knižnica pre všetkých.....</i>	<i>1</i>
<i>Z aktivít našej knižnice.....</i>	<i>1</i>
<i>Oddelenie ako ho (ne)poznáte.....</i>	<i>10</i>
<i>Regionálne osobnosti – Michal Hudák.....</i>	<i>13</i>
<i>Police plné kníh.....</i>	<i>15</i>
<i>Jazykové omyly.....</i>	<i>17</i>
<i>Viete, že...?.....</i>	<i>18</i>
<i>Najkrajšie knižnice sveta.....</i>	<i>19</i>
<i>Výrazy, ktoré prekľenuli tisícročia.....</i>	<i>21</i>
<i>Čas na zábavu.....</i>	<i>22</i>

Knižnica pre všetkých

Z aktivít našej knižnice

V priestoroch Podduklianskej knižnice sa okrem rozličných besied, súťaží, literárno-hudobných pásiem a iných podujatí uskutočňujú aj prezentácie publikácií a ich autorov. Bolo tomu tak aj **18. januára 2017**, kde boli prezentované dve publikácie

s tematikou prvej svetovej vojny. Knihu **Karpatský front 1914/1915** vydal Vojenský historický ústav v Bratislave a Klub vojenskej histórie Beskydy. Sú v nej odborné štúdie od 18 autorov zo Slovenska, Českej republiky, Poľska a Maďarska. Druhá publikácia, ktorú vydal Vojenský historický ústav v Bratislave, vyšla pod názvom **Pramene k vojenským dejinám Slovenska IV/1** s podnázvom Rakúsko-uhorská armáda – Slováci – Slovensko v období prvej svetovej vojny 1914-1918. Jej autormi sú: Peter Chorvát, Jana Zaťková a Miloslav Čaplovič.

V dňoch **3.2.2017 - 28.02.2017** bola v Podduklianskej knižnici inštalovaná výstava ilustrátora a karikaturistu **Mgr. art. Miroslava Regitka**. Tento všestranný umelec pochádzajúci zo Šale je ilustrátorom mnohých kníh a učebníc pre deti, ale aj autorom komiksov a tvorcom postavičky Fífika - maskota rovnomenného časopisu pre deti. Jeho silnou stránkou je i kreslenie portrétov a karikatúr rôznych známych i menej známych osobností.

Fašiangové stretnutie v Podduklianskej knižnici, ale bez plesu a masiek, no s kyticou uvítanou zo spevu, hovoreného slova, ale hlavne humoru, predviedli kmotričky Nasťa a Varvara (M. Labiková a A. Vaňková) **23. februára 2017** na podujatí s príznačným názvom **Fašiangové posedenie s kumom Nasťou i Varvarou**. Aj keď sme sa s kumami už stretli viackrát, no vždy nás prekvapia niečím novým, niečím čo nás poteší a dodá nám optimizmu a dobrej nálady. Tak to bolo aj na tomto podujatí, kde spev striedal humorné rozprávanie našich dvoch kum, ktoré si pre prítomných pripravili rôznorodú zmes humorných príbehov, scénok, vtipov zo života, ale aj spevu. No ani obecenstvo neostalo bokom a tiež si spolu s účinkujúcimi zaspievalo niektoré pesničky. Program podujatia obohatili svojim speváckym vystúpením aj žiaci Základnej umeleckej školy vo Svidníku pod vedením učiteľky Mgr. Eriky Cichej a za hudobného sprievodu učiteľa Mgr. Mariána Cuprišina. Podujatie malo veľký úspech, o čom svedčil aj zaplnený priestor knižnice a úsmev na tvárach prítomných.

V dňoch **1.3.2017 – 31.3.2017** bola v priestoroch Podduklianskej knižnice sprístupnená putovná výstava Múzea školstva a pedagogiky pod názvom **Spisovatelia v školských laviciach**, z ktorej sa školy a návštevníci knižnice dozvedeli, ako spisovatelia rôznych generácií vnímali a prežívali dobu, v ktorej strávili svoje školské roky a ako táto doba ovplyvnila a určila ich ďalšie smerovanie

v živote a ako čítanie a knihy formovali ich životnú cestu. Výstava vznikla vďaka ochote spisovateľov T. Janovica, L. Balleka, E. Farkašovej, O. Feldekovej, J. Banáša, D. Kapitáňovej, D. Heviera, E. Borušovičovej, P. Rankova, M. Hvoreckého, P. Nagyovej – Džerengovej a G. Murína, ktorí sa podelili o svoje spomienky na školu – na obľúbených i menej obľúbených učiteľov, predmety, známky, lásky, spolužiakov, rozhodovania kam po základnej či strednej, na smelé či nesméle

začiatky, než sa stali skutočnými majstrami slova. Výstavné panely boli spracované na základe rozhovorov s nimi. Výpovede dopĺňajú fotografie, vysvedčenia a iný autentický materiál, ktorý zo svojich osobných archívov dodali samotní spisovatelia.

Slovenská
asociácia
knižníc

Spolok slovenských
knihovníkov a knižníc

Týždeň slovenských knižníc
v Podduklianskej knižnici vo Svidníku
13.3. - 19.3.2017

Motto TSK:
"Knižnice pre všetkých"

13.03.2017

NAJKRAJŠIE ROZPRÁVKY Z CELÉHO SVETA - spoznávanie krajín, zvykov a rozprávok z jednotlivých krajín, pre náhodných detských čitateľov a Školské kluby pri ZŠ

ZHOTOVOVANIE NARCISOV - tvorivá dielňa pre žiakov ZŠ

14.03.2017

MORE VO FLAŠTIČKE - beseda o knihe pre žiakov 4. ročníka ZŠ

15.03.2017

ČITATELSKÝ MARATÓN - súťaž v čítaní pre žiakov ZŠ v meste

16.03.2017

BIJE ZVON SLOBODY - literárne pásmo k 200. výročiu narodenia J.M. Hurbana, pre stredné školy

S KNIHOU DO HLBÍN POZNANIA - beseda pre žiakov ZŠ Kračúnovce

17.03.2017

JA UŽ VIEM ČITAŤ - informačná výchova pre 1. ročník ZŠ, spojená so slávnostným zápisom do knižnice

RODÁK JOZEF - VOJNOVÁ MINULOSŤ ZAVIATA ČASOM - beseda o knihe s jej autorom

Počas celého TSK bude sprístupnená výstava pod názvom **SPISOVATELIA V ŠKOLSKÝCH LAVICIACH** a burza kníh a časopisov
V tomto čase knižnica ponúka zdarma * zápisné do knižnice a obnovenie čitateľských preukazov;
 * odpustenie sankčných poplatkov

NAJKRAJŠIE ROZPRÁVKY Z CELÉHO SVETA 13.3.2017

Spoznávanie krajín, zvykov a rozprávok z jednotlivých krajín, pre náhodných detských čitateľov a Školské kluby pri ZŠ.

TVORIVÁ DIELŇA 13.3.2017

Najčastejším a najobľúbenejším dekoračným prvkom sú kvety. Vďaka svojej rozmanitosti a pestrofarebnosti dokážu ozdobiť a skrásliť takmer všetko. Ako vyrobiť zaujímavé kvety - narcisy z krepového papiera sa učili žiaci zo ZŠ Ul. Karpatská v tvorivej dielni.

MORE VO FLAŠTIČKE 14.3.2017

Beseda o knihe More vo flaštičke, ktorú zo svetových, českých a slovenských autorských rozprávok zostavil Ondrej Sliacky. V knihe sú napr. rozprávky: Cisárove nové šaty, Bláznivý olovrant, Pinocchio, Šťastný princ, Ako bol Nevedko maliarom, Pytačky, Srnček Parožtek, Kameň a hviezda a iné. Besedy sa zúčastnili žiaci 4. ročníka ZŠ Ul. Karpatská.

ČITATEĽSKÝ MARATÓN 15.3.2017

Súťaž v čítaní rozprávok Pavla Dobšinského pre žiakov 3. ročníkov ZŠ v meste.

Tento maratón čítania má v Podduklianskej knižnici už dlhoročnú tradíciu. Cieľom podujatia je zapojiť čo najväčší počet detí ZŠ do čítania, aby sa tak u nich podporila fantázia, prehĺbilo sa v nich literárne čítanie a našli motiváciu k čítaniu kníh a k pravidelným návštevám knižnice. Do súťaže bolo zapojených päť ZŠ v meste. Víťazmi sa stali žiaci ZŠ Ul. Karpatská.

S KNIHOU DO HLBÍN POZNANIA 16.3.2017

Mesiac marec je už tradične venovaný knihám a ľuďom okolo nich, teda knihovníkom, knižniciam, čitateľom a používateľom knižníc. Keďže sme knižnica s okresnou pôsobnosťou, organizujeme podujatia nielen pre obyvateľov mesta Svidník, ale aj pre ostatných obyvateľov nášho okresu. 16. marca k nám zavítali na besedu spojenú s exkurziou po jednotlivých oddeleniach žiaci ZŠ v Kračúnovciach, ktorí sa mali možnosť oboznámiť s činnosťou Podduklianskej knižnice s jej knižničným fondom, databázami, internetom a inými knižničnými službami. Nakoniec si žiaci pozreli výstavu Spisovateľa v školských laviciach, ktorá je v týchto dňoch sprístupnená v knižnici.

BIJE ZVON SLOBODY 16.3.2017

Literárne pásmo k 200. výročiu narodenia Jozefa Miloslava Hurbana, prvého predsedu Slovenskej národnej rady, spisovateľa, novinára, politika a organizátora kultúrneho života slovenského národného hnutia, pre študentov SOŠ – technickej. Spestrením podujatia bolo premietnutie krátkeho filmu o jeho živote a tvorbe.

NOVÁ JAR KRÁČA CHOTÁROM 16.3.2017

Obdobie jarých prác našich predkov si prostredníctvom literárneho pásma pod názvom Nová jar kráča chotárom pripomenuli klienti Denného stacionára Atrium vo Svidníku spolu s pracovníčkami Podduklianskej knižnice.

JA UŽ VIEM ČITAŤ 17.3.2017

Už tradične uskutočňujeme pre prvákov ZŠ v meste informačné výchovy pod názvom Ja už viem čítať, ktoré sú spojené so slávnostným zápisom prvákov do knižnice. Prostredníctvom tejto výchovy už najmenšie deti oboznamujeme nielen s knižnicou, jej funkciou, ale aj so základnými vedomosťami o zložení a funkcii knihy. Hlavným cieľom informačnej výchovy pre žiakov základných škôl je naučiť ich orientovať sa v knižnici a v knižničných dokumentoch.

JOZEF RODÁK – VOJNOVÁ MINULOSŤ ZAVIATA ČASOM 17.3.2017

O knihe Vojnová minulosť zaviata časom prišiel porozprávať žiakom ZŠ na Ul. 8. mája a ZŠ Ul. Karpatská sám autor Jozef Rodák. Ako povedal, kniha je venovaná 70. výročiu Slovenského národného povstania a 70. výročiu Karpatsko-duklianskej operácie. Svojim obsahom popisuje rôzne bojové udalosti, ktoré sa odohrali počas bojov v 2. svetovej vojne na sovietskom, poľskom a československom území. Vojnová minulosť zaviata časom je autorovou treťou knihou.

V rámci Týždňa slovenských knižníc 2017 šancu na vrátenie kníh bez zaplatenia upomienok využilo 46 používateľov, ktorí do knižnice vrátili 144 vypožičaných kníh. Do knižnice sa zapísalo 39 nových používateľov a obnovenie čitateľských preukazov zdarma využilo 44 používateľov.

text a foto Nadežda Mičáková

Podporené granty a dotácie v knižnici.

Verejné knižnice sa stávajú odrazovým mostíkom všetkých informačných potrieb používateľov a súčasne aj informačným centrom pre verejnosť. Rozvíjajú nové služby a začínajú meniť aj svoju každodennú prácu, aby tak zlepšili služby čitateľom. A to speje k tomu, že čoraz viac hľadajú nové možnosti ako získať viac finančných prostriedkov. Jednou z možností na získanie týchto prostriedkov sú granty a dotácie. Tak ako po minulé roky aj v roku 2016 sa Podduklianska knižnica vo Svidníku zapojila do grantového systému a touto cestou získala na nákup knižničného fondu 7 500.- € z Fondu na podporu umenia a 200.- € z rozpočtu mesta Svidník.

Zámerom a cieľom nákupu knižničného fondu z poskytnutej dotácie z **Fondu na podporu umenia** na projekt **Kniha je môj kamarát** bolo skvalitniť a vylepšiť situáciu v Podduklianskej knižnici vo Svidníku v dopĺňovaní knižničných fondov. Pri nákupe kníh

sme brali do úvahy všetky vekové kategórie našich používateľov a to deti, mládež, študentov a dospelých. Knižničný fond zakúpený z poskytnutej dotácie v hodnote **7 500.- €** je umiestnený v oddelení služieb čitateľom v stacionárnej knižnici a v bibliobuse, ktorý zabezpečuje pravidelný prísun nových informácií najmä pre malé obce nášho regiónu. Do fondu knižnice bolo zakúpených a spracovaných 855 zv. kníh, t.j. 575 titulov. Knižničný fond, v ktorom sú rozprávky, príbehy zo súčasnosti, ale aj zábavné príbehy pre chlapcov a dievčatá, sme nakúpili

hlavne pre deti a mládež a budú im slúžiť pri ich ďalšom vzdelávaní a trávení voľného času. Pre dospelých a študentov na stredných a vysokých školách sme knižničný fond obohatili o literatúru z oblasti psychológie, pedagogiky, sociológie, ekonomiky, manažmentu, rôzne encyklopédie, slovníky, knihy populárno-náučné, knihy všeobecného zamerania, ale aj beletriu pre oddych. Projekt bol realizovaný v mesiacoch september – december 2016 a to nákupom kníh v distribučných firmách a internetových kníhkupectvách na Slovensku. Zakúpené knihy boli spracované prostredníctvom knižnično-informačného systému Virtua. Po odbornom spracovaní kníh podľa príslušných noriem a pravidiel popisu knižničných dokumentov, každá takáto zakúpená kniha z tohto projektu bola opatrená pečiatkou „zakúpenie publikácie z verejných zdrojov podporil Fond na podporu umenia“.

Z poskytnutej dotácie z rozpočtu **mesta Svidník** na skvalitnenie a vylepšenie knižničného fondu pre najmenších používateľov a pre deti a mládež do 15 rokov sme zakúpili knihy v hodnote **200.- €**. Knižničný fond zakúpený z tejto poskytnutej dotácie je umiestnený v oddelení služieb čitateľom v stacionárnej knižnici a v bibliobuse. Do fondu knižnice bolo zakúpených a spracovaných 16 titulov kníh t.j. 22 exemplárov. Knižničný fond, v ktorom sú rozprávky, príbehy zo súčasnosti, ale aj zábavné príbehy pre chlapcov a dievčatá, bude deťom slúžiť pri ich ďalšom vzdelávaní ale hlavne pri trávení voľného času. Pri príležitosti otvorenia Týždňa slovenských knižníc v roku 2016 odovzdal predseda **Prešovského samosprávneho kraja** Peter Chudík zástupcom siedmich knižníc v zriaďovateľskej pôsobnosti krajskej samosprávy finančné šeky na nákup kníh. Podduklianska knižnica dostala šek na **10 000.- €**.

Aj touto cestou sa chceme poďakovať Fondu na podporu umenia, mestu Svidník a Prešovskému samosprávnemu kraju za poskytnuté finančné prostriedky, prostredníctvom ktorých sme tak mohli obohatiť náš knižničný fond, ktorý poslúži našim používateľom.

Nadežda Mičáková

ODDELENIE AKO HO (NE)POZNÁTE

V tejto rubrike oddelenie bibliografie a regionálnej literatúry, postupne predstavuje rozličné typy regionálnych dokumentov s ich stručnou charakteristikou a využiteľnosťou pre každého, kto chce hlbšie poznať nádherný poddukliansky región, jeho históriu a súčasnosť, jeho malebné zákutia, ktoré sa snúbia s pohostinnosťou a láskavosťou ľudí v tomto regióne. Veríme, že si ctený čitateľ nájde cestu do knižnice a načerpá a prehĺbi si svoje vedomosti o tomto regióne aj prostredníctvom uvedeného knižničného fondu.

JUBILEJNÉ PUBLIKÁCIE

Do regionálnej historiografie svidníckeho regiónu pribudli v roku 2016 ďalšie monografie, ktoré sa týkajú obcí nášho okresu. Obecný úrad v Kružlovej vydal publikáciu pod názvom

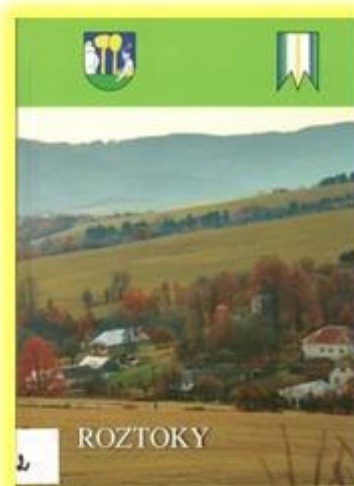

Kružlová : pohľad do histórie a súčasnosti obce. Jej autorom je **Mgr. Róbert Hriž**. Kniha bola vytlačená v Tlačiarňi svidníckej vo Svidníku a má 123 strán. Z monografie sa dozvieme o prírodných pomeroch obce, o pravekom osídlení v katastri obce. V ďalšej kapitole Stredoveké osídlenie Kružlovej a Hornej Ondavy sa napr. uvádza, že prvá zachovaná písomná zmienka o Kružlovej (listina Jágerskej kapituly) je z roku 1414, keď Šimon Cudar záložoval svoju časť majetkov panstva Makovica šľachticovi Jánovi Bubekovi. Zapísaný maďarský názov vo význame Krusulova Poruba svedčí o tom, že obec bola vybudovaná na nemeckom zákupnom práve. Ďalšie kapitoly publikácie pojednávajú o Kružlovej na začiatku novoveku, konkrétny obraz dediny poskytuje maďarský urbár panstva Makovica z 3. októbra 1618, ktorý je v knihe uvedený v slovenskom preklade. Pozornosť si zasluhuje aj

urbársky súpis z roku 1717 dediny Kruslyova (teraz Kružlová), ktorý o.i. obsahuje prehľad príjmov z majetkov panstva Makovica grófkvy Juliány Aspremontovej. V urbárskej tabuľke dediny Kruslyova z 20. januára 1773 je uvedené, že vlastníkom bol zemepán Jozef Szirmay, žilo tu 45 poddanských rodín a rodina popa, teda kňaza. V Úradnom lexikóne osád Uhorska z r. 1773 je obec predstavená ako čisto rusínska. Z ďalších kapitol publikácie sa dozvieme o živote obyvateľov obce v 19. storočí, ako zasiahlo obec vyst'ahovalectvo a emigrácia do zámoria. Neľahký život obyvateľov Kružlovej je spracovaný v kapitole Prvá svetová vojna a život medzi vojnami a v kapitole V časoch druhej svetovej vojny, v ktorej je uvedená aj báseň Dolina smerti ožyla..., ktorej autorom

je Jožko Andraš, vlastným menom Jozef Feciskanin, rodák z obce. Povojnový život obyvateľov je uvedený v kapitole Povojnové roky obnovy. Z kapitoly pod názvom 60. – 80. roky vyberáme: obecný vodovod bol urobený v r. 1960, v roku 1968 sa Kružlová stala strediskovou obcou a sídlom obvodného úradu, od roku 1969 sa v obci každoročne konali obvodové slávnosti kultúry a športu, v r. 1970 vznikla stredisková knižnica, od r. 1993 v obci poskytuje knižnično-informačné služby Podduklianska knižnica prostredníctvom bibliobusu – pojazdnej knižnice, aktívne tu pôsobila Dedinská organizácia SZM, Zbor pre občianske záležitosti, ZO Kultúrneho zväzu ukrajinských pracujúcich a DO Slovenského zväzu žien. Život obyvateľov Kružlovej je zmapovaný aj po tzv. nežnej revolúcii v kapitole Po roku 1989. Obec dobré výsledky dosiahla v oblasti kultúry, športu a v oblasti požiarnických súťaží. V 90-tych rokoch tu vznikli prvé súkromné firmy B-O-M a ELKVANT. B roku 2002 bola obec splynofikovaná a bol daný do prevádzky Dom smútku, v r. 2015 bol otvorený denný stacionár pre seniorov. Keďže Kružlová je súčasťou lokality Údolie smrti, ktorá dostala pomenovanie podľa najťažšej tankovej bitky v roku 1944 v rámci Karpatsko-duklianskej operácie (ďalej KDO), tejto udalosti je venovaná kapitola Mikroregión Údolie smrti. V roku 2005 vzniklo združenie mikroregiónu Údolie smrti ako záujmové združenie právnických osôb, ktorého členmi sú obce: Kapišová, Dobroslava, Vyšná Pisaná, Nižná Pisaná, Kružlová, Svidnička, Vápeník, Dlhoňa a Havranec. Účelom združenia je zachovávať históriu bojov KDO, turisticky zatriktívniť a zviditeľniť tento zaujímavý mikroregión. O tom sa čitateľ bližšie dozvie v kapitole Mikroregión „Údolie smrti“, účel jeho vzniku, predmet činnosti, členovia mikroregiónu a jeho štatutárni zástupcovia. Publikácia ponúka aj ďalšie zaujímavosti z oblasti jednotného roľníckeho družstva, náboženského života, školstva. Jedna z kapitol je venovaná aj osobnostiam obce Kružlová, z ktorých hodno spomenúť napr. Teodora Motyku, československého červenoarmejca, ktorý bojoval v prvej svetovej vojne, Ivana Meľnika, ľudového spisovateľa, Michala Kočana, účastníka bojov v druhej svetovej vojne, Jozefa Feciskanina, kronikára obce a ľudového básnika či Annu Špakovú, speváčku rusínskych ľudových piesní. Monografia je doplnená bohatými dobovými fotografiami, kružlovským rusínskym slovníkom, chotárnymi názvami obce a štatistickými ukazovateľmi v rozličných oblastiach života obce.

V tom istom roku bola vydaná ďalšia monografia pod názvom **Roztoky** a jej autorom je **Mgr. Peter Ignác** a recenzentom Mgr. Andrej Kaputa. Bola vytlačená v Tlačiarňi svidníckej vo Svidníku, má 143 strán. Publikácia má bohatý obsah, ktorý sa týka napr. prírodných pomerov a histórie obce z hľadiska osídlenia horného toku Ondavy až do založenia obce. Najstaršia písomná správa o dedine Roztoky sa nachádza v súpise dedín Šarišskej stolice zdanených daňou kráľovi z roku 1572. Prví obyvatelia dediny sa tu začali usadzovať a budovať si obydlia tri roky pred rokom 1572, teda v roku 1569. Novú dedinu zapísali ako Roszthoka. Zaujímavé sú aj podkapitoly Zbojníci, keď zhoršovanie podmienok života poddanského obyvateľstva viedlo na konci 16. storočia k rozšíreniu zbojníctva. Zbojnícke skupiny organizovali prepady šľachtických majetkov v pohraničí. V rokoch 1647-1648 bola takto zorganizovaná akcia proti majetkom pána Banického v Bluchnarke. Majetok prepadla zbojnícka družina pod vedením Petra Pončáka, nazývaného Hudák z Nižného Svidníka. Na akcii sa o.i. zúčastnili aj poddaní z Roztok. V monografii je uvedený aj život obyvateľstva obce do urbárskej regulácie, od urbárskej regulácie po koniec feudalizmu a po revolúcii v rokoch 1848-1849,

ale aj v prvej svetovej vojne, v medzivojnovom období, vo vojnovnej Slovenskej republike, v druhej svetovej vojne a po oslobodení. Premeny dediny je názov kapitoly o povojnovom rozvoji obce. V r. 1952 bolo v obci založené jednotné roľnícke družstvo a štátny majetok. V r. 1995 začala v katastri obce Roztoky hospodáriť súkromná firma Rotrend, ktorá sa špecializuje na chov hovädzieho dobytku. Zaujímavé sú aj kapitoly Školstvo, Cirkvi, Sakrálne pamiatky, Spoločenský kultúrny a športový život v obci, Združenie súkromných spoluvlastníkov lesa Kút – Kuchtovce, PS Roztoky. V roku 1847 v Roztokoch bol učiteľom Michal Kaliňak, v dedine bolo 27 školopovinných detí. Podľa obecnej kroniky bola drevená gréckokatolícka cirkevná škola postavená v roku 1885, ktorá svojmu účelu slúžila do roku 1905. V rokoch 1904 až 1905 postavili v obci novú murovanú školu. Budovali ju majstri z Talianska. V 60-tych rokoch bola v obci zriadená aj Materská škôlka, ktorá bola zrušená v roku 1986, obnovená bola v šk. roku 2015/2016. V r. 1818 bola v obci postavená murovaná gréckokatolícka cerkev a v r. 1998-2000 pravoslávna cerkev, chrám je zasvätený Dimitrijovi Solúnskemu. V r. 1928 vznikol dobrovoľný hasičský zbor. V r. 1972 bola v obci založená TJ Mládežník Roztoky. V medzivojnovom období sa v obci rozvíjal aj kultúrny život. Po príchode učiteľa Bartolomeja Fedora do obce tu vznikol ochotnícky divadelný krúžok. V r. 1950 bola v Roztokoch zriadená ľudová knižnica. Do obce až do roku 1960 prichádzalo putovné kino. Pozornosť bola venovaná aj folklóru. V r. 1959 na V. jubilejných slávnostiach piesní a tancov vo Svidníku vystúpil aj tanečný súbor dospelých z Roztok, ktorý účinkoval pod názvom Poddukliansky súbor. V kapitole Hvezdáreň Roztoky sa dozvieme, že veľmi dobré podmienky na rozvoj turistiky a cestovného ruchu poskytuje budova hvezdárne, ktorá bola zriadená v r. 1980, postavená bola v r. 1928. Hvezdáreň má jeden z najkvalitnejších astronomických ďalekohľadov na pozorovanie vesmíru. V r. 1992 hvezdáreň poctil svojou návštevou prvý česko-slovenský kozmonaut Vladimír Remek. V hvezdárni sa usporadúvajú významné a tradičné podujatia, ako napr. celoslovenský seminár o pozorovaní premenných hviezd a asteroidov Zimné Roztoky a ďalšie. V r. 2006 v areáli hvezdárne počas podujatia Rusíni na streche Európy členovia občianskeho združenia Chránime kraj pod Duklou vytvorili slovenský rekord, keď uvarili najväčší tatarčaný (pohankový) piroh na Slovensku (dĺžka 2,34 metra, šírka 1,37 metra) a v roku 2008 v tom istom areáli počas podujatia Z úrody na streche Európy boli vytvorené dva slovenské rekordy: megahrudka - najväčšia hrudka na Slovensku (tradičné veľkonočné jedlo Rusínov na Slovensku) a najväčší počet rozbitých vajec na jednom mieste na prípravu jedál (5009 kusov). V r. 2011 bola v obci vybudovaná čistička odpadových vôd a v r. 2014 bol zriadený Dom smútku. Monografiu dopĺňajú dobové fotografie, chatárne názvy v katastri obce a ďalšie zaujímavosti a fakty.

Publikácie sú nevyčerpatelnou studnicou poznania regionálnych dejín uvedených obcí v kontexte historických udalostí. Nachádzajú sa v regionálnom knižničnom fonde v oddelení bibliografie a regionálnej literatúry Podduklianskej knižnice vo Svidníku. Veríme, že čitatelia a ostaní záujemcovia si radi preštudujú uvedené monografie, a tak získajú ďalšie vedomosti z dejín nášho okresu.

Emília Kudlová

pokračovanie v ďalšom čísle

Regionálne osobnosti

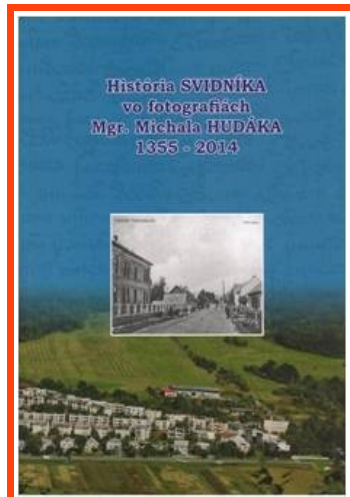
Každý kraj, mesto, či obec má osobnosti, ktoré sa v historickom vývoji spoločnosti, ale aj v súčasnosti zaslúžili o rozvoj určitej oblasti spoločenského života a svojím menom sa preslávili nielen doma, ale aj za hranicami svojej vlasti. Hovoríme im REGIONÁLNE OSOBNOSTI. Poznať takéto osobnosti svojho regiónu patrí ku všeobecnej vzdelanosti a hrdosti každého občana. Je treba chrániť ich kultúrne a duchovné dedičstvo pre terajšie i budúce generácie ako nevyčerpatelnú studnicu vedomostí, kultúry, zručnosti a vzdelanosti nášho ľudu v kraji pod Duklou. A práve toto je cieľom uvedenej rubriky, v ktorej predstavujeme osobnosti z regiónu Svidník z rozličných oblastí spoločenského života.

Michal Hudák

pedagóg, fotograf a kultúrno-osvetový pracovník

Narodil sa 1.8.1928 v Čertižnom, teraz okr. Medzilaborce, v rodine roľníka. Od roku 1952 študoval na Pedagogickej fakulte Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Prešove. Svoju pedagogickú cestu začínal v Bukovciach, neskôr v Stropkove. Od r. 1969 pôsobí vo Svidníku, kde učil na základných školách. Počas pedagogickej praxe si rozšíril vzdelanie z oblasti polytechnického vyučovania na Pedagogickom inštitúte v Prešove. Jeho majstrovstvo pri zhotovovaní učebných pomôcok, makiet, či zmysel pre estetiku a zručnosť obdivovali stovky žiakov, študentov i návštevníkov na rôznych výstavách, ktoré inštaloval ako pedagóg nielen pre žiakov, ale aj pre širokú verejnosť. Za svedomitú dlhoročnú pedagogickú činnosť bol ocenený štátnym vyznamenaním. Širokej verejnosti je Michal Hudák známy nielen ako milovník ľudovej tvorivosti, ale aj ako dlhoročný spolupracovník a dopisovateľ do periodík Duklja, Družno vpered, Nove žyttja a do ďalších periodík. S fotoaparátom v rukách ho vidieť na každých folklórnych slávnostiach vo Svidníku a na rôznych podujatiach spoločenského a kultúrneho života v meste Svidník i v okrese. Jeho obsiahly fotoarchív je cennou ukážkou dokumentácie regionálnej ľudovej kultúry. Michal Hudák má ešte jednu vášeň, a tou je príroda. Jej krásou sa nadchýnal už v detstve. A to mu ostalo na celý život. Ako citlivý človek s osobnou náklonnosťou k prírode trávil svoj voľný čas v jej krásnych zákutiach. V prírode jeho pozorné oko nachádzalo fantastické výjavy, prírodou stvorené formy samorastov. Nájdene samorasty citlivo spracúval, s vycibreným estetickým vkusom otváral svet abstraktných motívov fauny a flóry. Vznikli z toho krásne umelecké diela. Prvá veľká výstava autorových samorastov a fotografií bola inštalovaná v Múzeu ukrajinskej kultúry vo Svidníku v r. 1994, ku ktorej múzeum vydalo katalóg pod názvom **Mychajlo Hudak - fotohrafiji, dykorosty (Michal Hudák – fotografie, samorasty)**. Druhá výstava, rozsiahlejšia – 132 exponátov, ktoré boli doplnené fotografiami z prírody, bola inštalovaná v r. 1998 pri príležitosti autorovho životného jubilea. O uvedené výstavy bol zo strany verejnosti mimoriadny záujem. Výstavy boli medializované v Slovenskom rozhlase Bratislava a v Slovenskej televízii Bratislava, informovali o nich aj regionálne

a celoslovenské periodiká. Pri príležitosti životného jubilea Michala Hudáka v r. 1998 bol uverejnený jeho profil vo viacerých periodikách, televízii a v rozhlase. Cestovanie, poznávanie nového, neobyčajného – to je ďalšia vášeň Michala Hudáka. Navštívil vyše 30 krajín sveta v Európe, Ázii, Afrike, Južnej Amerike. Na cestách mu bol neodmysliteľným spoločníkom opäť fotoaparát. Počas svojej pedagogickej činnosti, i neskôr, vytvoril stovky fotografií z jednotlivých krajín. So svojimi zážitkami a spomienkami z ciest sa delil popri výstavách aj na desiatkach besied so žiakmi základných škôl a študentmi stredných škôl v meste i okrese. Kvalitou fotografií zaujal Michal Hudák aj medzinárodnú porotu na medzinárodnej výstave ekologickej fotografie STROM, ktorá sa každoročne koná v Ružomberku. Jeho fotografie ako jediné zo Slovenska sú uverejňované v medzinárodnom katalógu fotografií, čo je svedectvom o jeho nevšednom a citlivom prístupe k prírode, človeku a kráse. Dlhoročnú prácu fotografa zúročil Michal Hudák na stránkach jedinečnej publikácie pod názvom **História Svidníka vo fotografiách Mgr. Michala Hudáka 1355-2014**, ktorú vydal v roku 2014 a ktorá bola venovaná 650. výročiu prvej písomnej zmienky o meste Svidník. V publikácii prostredníctvom dobových fotografií i fotografií zo súčasnosti ukázal autor podstatné historické premeny mesta Svidník od prakticky z konca 19. storočia po súčasnosť. Kniha bola slávnostne prezentovaná 5.9.2014 v Podduklianskej knižnici vo Svidníku, a zúčastnila sa na nej široká verejnosť obyvateľstva zo Svidníka i okolia. Prezentácia publikácie bola medializovaná v regionálnych periodikách, v televízii a v rozhlase. O publikáciu bol mimoriadny záujem. Je

potrebné ešte dodať, že Michala Hudáka za dlhoročnú prácu vo fotografovaní v r. 2008 prijal Zväz slovenských fotografov v Ružomberku za člena Zväzu slovenských fotografov. Za aktívnu činnosť v prospech mesta Svidník bol Michal Hudák ocenený v roku 2003 Cenou primátora mesta Svidník a občianske združenie Chránime kraj pod Duklou mu udelilo ocenenie Zlaté srdce. Michal Hudák ako osobnosť bol zaradený do publikácie **Encyklopédia súčasnej Ukrajiny** (2006, s. 285) a do **Vlastivedného slovníka Rusínov-Ukrajincov : Prešovsko** (1999).

Zmysel pre dobro, skromnosť a túžba po poznaní, to je životné krédo Michala Hudáka, ktorý sa teší úcte nielen u obyvateľov mesta Svidník, ktoré sa mu stalo druhým domovom, ale aj v širokom okolí.

Emília Kudlová

Použitá literatúra

Hreško, Juraj, 1947-2012: Pedagóg, fotograf, cestovateľ-ško-. In: Dukla.- Roč. 11, č. 32 (1988), s. 1 a 2.

Kudlová, Emília: Michal Hudák (1928)\-PK- In: Kultúrnik.- Roč. V, č. 4 (1999), s. 5.- V rubrike Osobnosti regiónu.

Michal Hudák – fotografie, samorasty : katalóg ku rovnomennej výstave. \Zost. Jozef Varchol.- Svidník : ŠMURK, 1994.

Siváková, Katarína: Nová kniha o Svidníku autora Michala Hudáka je plná fotografií \ks). In: Podduklianske novinky.- Roč. 13, č. 37 (2014), s. 7.

Bibliografické ročenky Svidnícky okres v tlači 1976-1992 a regionálna článková databáza Podduklianskej knižnice vo Svidníku

Police plné kníh

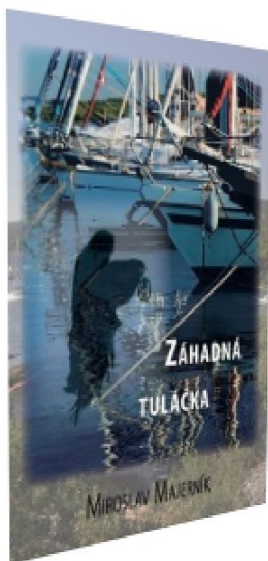
Nájdete v našej knižnici

LAGERCRANTZ, Rose : Šťastné stretnutie.
Zo švédskeho originálu preložila Teodora Chmelová. -
Bratislava : Verbarium, 2017. - 149 s.

Dospelí sú niekedy čudní: myslia si, že najlepšieho priateľa si treba vybrať tak, aby býval čo najbližšie. Ale dá sa to? Nedá, lebo najlepšieho priateľa si vyberáte srdcom... a tak sa potom nemôžu čudovať, keď Tina náhodou stretne Fridu v ZOO a rozhodnú sa zmiznúť... Ako dopadne ich dobrodružstvo?

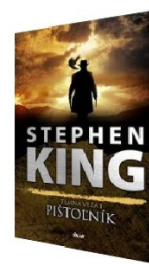

MAJERNÍK, Miroslav : Záhadná tuláčka.
Stropkov : Miroslav Majerník, 2017. - 159 s.

Táto nenápadná knižka nie je len bežný klasický dovolenkový príbeh. Autor v ňom využil aj prvky bedekru popretkávaného detektívnou zápletkou. Vonia predovšetkým dobrodružstvom, aj s neodmysliteľným bezprostredným humorom, dominuje v ňom priateľstvo, česťnosť a morálka troch priateľov, ktorí sa so skúseným kapitánom vydávajú na malej námornej plachetnici plniť si svoje detské sny. Doteraz ich poznali len z dobrodružných románov o živote odvážnych morských vlkov, na ktorý nebol v bežnom živote čas. Rovnako mohli iba snívať o tom, aké je to započúvať sa od mora k pobrežiu do prenikavej hudby morských vetrov, svištiacich lán a burácajúcich vln, obdivovať krásu Jadranu, jeho členitého pobrežia, malých ostrovných marín, prírodných scenérií, skalistých ostrovov a nezvyčajne múdreho mora. Nadišla chvíľa, keď majú svoj chlapčenský sen ako na dlani... Ako níz sa celou cestou vinie príbeh záhadnej tuláčky... Ako sa skončí táto vysnívaná a predsa reálna plavba troch kamarátov?

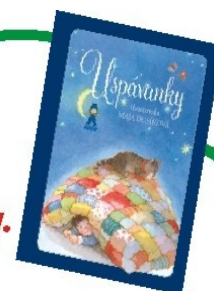
KING, Stephen : Pištoľník : Temná veža I.
Z anglického originálu preložil Michal
Jedinák. - Bratislava : Ikar, 2017. - 294 s.

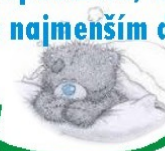
Kto je muž v čiernom a čo vie o Temnej veži? Kde je hranica medzi dobrom a zlom? V úvodnom diele dnes už legendárnej série Temná veža Stephen King predstavuje výnimočný svet pustatiny plný vizuálne ohromujúcich scenérií a nezabudnuteľných postáv. Pištoľník kombinuje prvky vedecko-fantastického románu, futuristickej antiutópie, spaghetti westernu, hororu a vysokej fantasy. Prvý diel vyšiel v roku 1982, novšie vydania sú doplnené o autorov úvod.

ŠTEVKOVÁ, Mária : Uspávanky. Prebúdzanky.
Bratislava : Buvik, 2016. - 30 + 22 s.

Básne - uspávanky z jednej strany knihy dieťa pred spaním upokoja a navodia láskavú atmosféru bezpečia domova a istoty a z opačnej strany knihy básne - prebúdzanky dieťa potešia a rozveselia pri rannom vstávaní. Zbierka je výberom básnických textov známych slovenských i českých básnikov, vzácnych svojou vrúcnosťou. Nežná ilustrácia Maje Dusíkovej zintenzívni lyrický a harmonický akcent poézie. Kniha si nájde svoje miesto v rodinnej knižnici, ale aj v materských školách, keďže je určená predovšetkým najmenším deťom

Nadežda Mičáková

Jazykové omyly

V tejto rubrike sa venujeme otázkam jazykovej správnosti, cudzím slovám a frekventovaným nespisovným slovám, ktoré uvádzame spisovným náprotivkom, vychádzajúc z diela Krátky slovník slovenského jazyka, Bratislava 2003 a Príručka slovenského pravopisu pre školy a prax, Bratislava, 2005.

Enter, enterovať

Toto slovo je prevzaté z angličtiny a označuje kláves na počítačovej klávesnici, ktorý slúži na odoslanie pokynu a potvrdenie inštrukcie. V lokáli jednotného čísla píšeme koncovku **-i** (na **enteri** je **lomená šípka**) a v množnom čísle koncovku **-y** (**entery**).

Hrianka alebo topinka?

Hrianka je chlebík opečený v elektrickom prístroji nazývanom **hriankovač**, **opekač hrianok**. Spisovne je teda **hrianka**, nie **topinka**.

Host', hostka

Slovom **host'** nepomenúvame iba muža, ale aj ženu. Na označenie ženy však môžeme použiť aj prechýlené podstatné meno **hostka** (nie **host'ka**). Ide o novšie slovo, ktoré je správne utvorené, preto ho z jazykového hľadiska nemôžeme odmietiť. Treba však pripomenúť, že pri slove **hostka** sa v Krátkom slovníku slovenského jazyka uvádza štylistický kvalifikátor *zriedkavé slovo*.

Tie (ženy, deti)

Tieto zámená **nevyslovujeme mäkko s t'**: **t'ie ženy, t'ie deti**. Spisovná je vyslovnosť s **-t**: **tie ženy, tie deti**.

L'udmila Očipková

Viete, že... Viete, že...

- ◆ **konkordancia** /lat./ prehľadný zoznam slovne alebo vecne zhodných miest z jednej alebo z niekoľkých kníh
- ◆ **kontrafakcia** /lat./ protiprávne porušenie autorských práv zneužitím cudzieho literárneho diela; falzifikát
- ◆ **konvolút** /lat./ zväzok (kniha), ktorý vznikol zviazaním niekoľkých samostatne vydaných a často ani nesúvisiacich diel do jednej väzby
- ◆ **korvínka** /podľa vlast. m./ väzba kníh a rukopisov zo súkromnej knižnice kráľa Mateja Korvína
- ◆ **kovbojka** /angl./ literárne dielo alebo napínavý film zo života kovbojov (obyč. nižšej umeleckej a ideovej úrovne)
- ◆ **kozmografia** /gréč./ zemepisné dielo, ktoré opisovalo celý svet a obsahovalo aj astronómiu a fyzický zemepis
- ◆ **kronika** /gréč./ pamätná kniha opisujúca udalosti v časovom slede; literárne dielo písané spôsobom letopisu
- ◆ **krudo** /lat./ kniha v nezložených hárkoch
- ◆ **laminovať** /lat./ poťahovať (papier) priehľadnou fóliou z plastu
- ◆ **latinistika** /lat./ veda o latinskej reči, histórii, literatúre a kultúre starých Rimanov
- ◆ **lektúra** /lat./ čítanie, úprava, redigovanie literárnych diel, publikácií a pod.

Prameň: ŠALING, Samo – IVANOVÁ-ŠALINGOVÁ, Mária – MANÍKOVÁ, Zuzana. 1997. *Veľký slovník cudzích slov*. Veľký Šariš : SAMO – AAMM, 1997. 1310 s. ISBN 80-967524-0-5.

Najkrajšie knižnice sveta

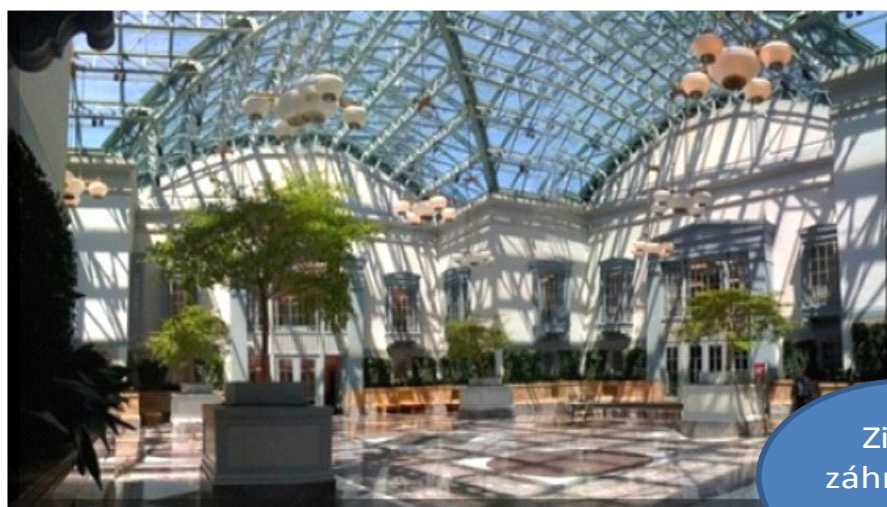

Ponúkame Vám pohľad na vybrané svetové knižnice, ktoré jednoducho musíte vidieť, určite budete očarení nielen ich architektúrou.

Harold Washington Library, USA

Budova má približne 70 200 m²

Zimná záhrada na 9.poschodí

Indianapolis Public Library, USA

Budova je postavená v dórskom štýle, navrhnutá Paulom Cretom

V knižnici je prístupných 216 PC pre používateľov

Fisher Fine Arts Library of the University of Pennsylvania, USA

Túto historickú knižnicu navrhol americký architekt Frank Furness – viktoriánsky štýl.

Zdroj: <http://mentalfloss.com/article/51788/62-worlds-most-beautiful-libraries>

Výrazy, ktoré preklenuli tisícročia

V tejto rubrike na pokračovanie uverejňujeme tzv. výrazy (frazologizmy), ktoré prekonal tisícročia a používame ich dodnes aj v hovorovej reči.

ÍZEBEL

Ízebel alebo Jezebel – žena Achába, kráľa Izraela. Bola dcérou Etbaala zo Sidónu a jej sobáš s Acháбом bol pokusom o dynastickú politiku. Ízebel cudzou rasou a náboženstvom urazila príslušníkov kráľovstva, ktorí ju označili za modloslužobníčku a pobehticu. K tejto opozícii, vedenej Eliášom, sa po Achábovej smrti v boji pripojil i jeho veliteľ vojska Jahve. Ízebel sa ho snažila zviest', namaľovala si tvár a pozerala z okna. Jahve však prikázal, aby ju vyhodili z okna, a keď sluhovia prišli pre jej telo, aby ju pochovali, našli iba jej lebku, nohy a ruky. Tak sa vyplnilo Eliášovo proroctvo, že psy budú žrať telo Ízebel .

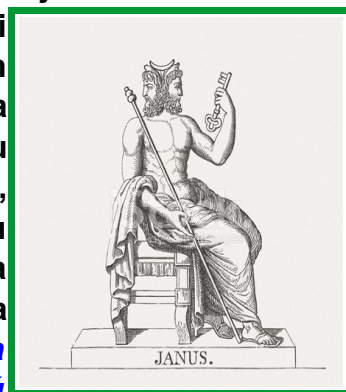

Stala sa symbolom ženskej zloby prejavenej zvlášť namaľovanou tvárou.

obrázok na: <http://www.bible-people.info/Jezebel.htm>

JANUSOVSKÁ TVÁR

Janus – starorímsky boh času a začiatku všetkých vecí; ochranca dverí, brán, priechodov. Pôvodne bol vraj kráľom Latii a založil si hrad na jednom zo siedmich pahorkov pri Tibere, na ktorých vyrástol neskôr Rím. Kto boli jeho rodičia, nevedno. Nič sa nevie o jeho pôvodných božských funkciách. Voči ľuďom bol Janus vládny a privetivý; jeho symbolom bola brána a kľúč. Rimania mu zasvätili počiatky všetkých vecí v najširšom slova zmysle, najmä začiatok dňa, prvý deň mesiaca a prvý mesiac roku (januarius). Hlavný sviatok mal na Nový rok, keď sa ľudia na jeho počesť slávnostne obliekali, vzájomne si blahoželali a posielali darčeky. *Boha Janusa zobrazovali Rimania s dvoma tvármi, pretože sa díval dopredu i dozadu. Mať janusovskú tvár – podľa potreby prejavovať dvojaké, rozdielne zmysľanie, byť dvojaký, falošný.*

obrázok na: <http://www.tiara-int.co.jp/SHOP/202463.html>

Použitá literatúra:

Mičáková, Nadežda. 1997. *Výrazy, ktoré preklenuli tisícročia I. : výberová bibliografia*. Svidník : Podduklianska knižnica, 1997. 39 s. ISBN 80-85147-25-4.

Čas na zábavu

Zasmejme sa

„Máte príručku Ako sa stať rýchlo miliónárom?,
pýta sa muž predavačky v kníhkupectve.
„Samozrejme, ale odporúčam vám, aby ste si
k nej kúpili trestný zákon“.

Do obrazca dopĺňajte čísla od 1 do 9. V každom riadku, stĺpci alebo vo vnútornom štvorci 3x3 (zvýraznenom hrubými čiarami) musia byť všetky čísla od 1 do 9. Žiadne číslo sa v riadku, stĺpci ani vo štvorci 3x3 nesmie opakovať.

SUDOKU

5								
	1	7		4	2			
2		6	3	1	5	4		
7	9	2	4			1	3	
	6						2	
			2			7	6	
1					3	8	4	
6	3	5		9				
4				7				

5						7		
		4		2				
	1	8	3	4	7			
		2	6				7	9
1	9				8		3	
4	8	7	5					
9						2	4	
		3				6	5	
					1		8	

**Poddukliansky knihovník vydáva Podduklianska knižnica vo Svidníku,
8. mája 697/55, 089 01 Svidník, <http://www.podduklianskakniznica.sk/>,
e-mail: metodika.sk@gmail.com, tel.: 054 7882191. Zodp. red.: Mgr.
Kamil Beňko. Zostavila: Bc. Ľudmila Očipková, Nadežda Mičáková**